

VAASAN HALLINTO-OIKEUDELLE

ASIA: Emostensuon vastaselitys

DIARINUMERO: 00338/18/5115

LIITTYY: EMOSTENSUON TURVETUOTANTOALUEEN
YMPÄRISÖLUPAAN, HAKIJANA VAPO OY

YHTEYSTIEDOT: Haukivuoren Aluejohtokunta, puheenjohtaja Leo Laukkanen,
Kertunkuja 60, 51600 Haukivuori,
puh. +358400653910,
leo.j.laukkanen@gmail.com

Kunnioittaen esitämme vastaselvityksessämme seuraavaa:

Aluejohtokunnan edustajille on esitelty Pelastetaan Savon Veet ry:n vastineselvitys ko. Emostensuon turvetuotantoalueen ympäristölupaan. Tuemme täysin perustellusti heidän esitettyjä päätöspäätösteitä ja siihen liittyvää puheenjohtaja Rauni Berndtin ja varapuheenjohtaja Matti Vallin allekirjoittamaa kirjelmää sekä siihen liittyvää liitemateriaalia, jossa päädytään selvään johtopäätökseen: Turvelupaa ei Kyyveden kuormitus enää kestä.

Täydennämme myös edellisen 30.3.2018 muutoksenhakua ja valitusta koskevaa selostustamme liitteenä olevalla tilastolla, joka kirjeen tulostusvaiheessa oli pudonnut pois. Tilasto kertoo selvästi Vapon itsensä ja ELY:n antamien ja kokoamien tietojen perusteella 10-vuoden ajalta Viran- ja Ropolansuon esimerkillä turvetuotannon nykyhoidon tilanteesta ja toimijoiden omavalvonnan aiheuttamista sekä valvovan viranomaisen ongelmiin puuttumisen kynnyksen vaikeuksista. PH ja FE-arvot ovat erittäin ongelmallisia vesistöille mm. kemikalioinnin puhdistusjärjestelmän jälkeen. Kangasjärveen virtaava vesi on etikkahappotasoinen pH-arvolla mitattuna. Ko. arvot eivät vielä kuulu virallisiin turvelupaperusteisiin, mutta kertovat turvetuotannon havainnollisesti jokiin ja järviin kulkevista ”myrkkyvirroista”, jotka ovat järven elimistölle ja kalastolle erittäin kohtalokkaita. Eikä niihin reagoida (Liite 1) Jatkamme alueella epävirallisia mittauksiamme: kalastusalueelle on hankittu ko. mittari ja keväällä 2017. Kyyveden vesienhoidon johtoryhmä vieraili Ropolansuolla ja Kangasjärven päässä, jolloin totesimme pH-arvojen olevan silloinkin ongelmatasoilla (pH = 3).

Aluejohtokunta on ottanut selvän kannan, joka on myös saatettu tiedoksi strategian ja toimiemme kautta Mikkelin kaupungin päätöksentekijöille (Mikkelin Kaupunginhallitus vieraili Haukivuorella ja suolla syksyllä 2017) ja Etelä-Savon ELY:lle, että Kyyveteen ei ole vara lisätä enää turvetuotantoa, ennen kuin sen pintaveden laatu saadaan koko järven alueella EU-vesipuitteiden mukaiselle erinomaiselle ja hyvä-tasolle. Pintavesiluokitus on heikentynyt, kuten 30.3.2018 valituksemme liite osoittaa pohjoisen Kyyveden osalta (Nykälä – Kuvasselkä) tyydyttävälle tasolle.

Lahtien todellinen vesien laadun taso on osin jopa välttävä ja heikko. Niiden viralliset mittaukset eivät valitettavasti ulotu vielä ELY:n virallisten vesienhoitosuunnitelmien seurantakohteeksi. Vain järvien syvät altaat otantatasoille ovat näitä kohteita. Lahtien vesien tila on helppo arvioida, jos sinne ei voi laskea kalastusvälineitä, koska ne heti yhden yön jälkeen ovat täysin limoittuneet.

Näin on Kyyveden kohdalla. Myös sinileväesiintymiset ovat lisääntyneet vuosi vuodelta, kuten muutamat kansalaisten esiintuomat tämän kesän palautteet nimillään (liite 2) mukaan kertovat. Myös viranomaistahot ovat tänä kesänä ilmoittaneet julkisesti (liite 3) näistä ongelmista ja esimerkiksi

viikolla 19 jouduttiin lasten uimakoulut perumaan niin Haukivuoren satamasta kuin sen lähellä olevalta Pitkähiekan uimarannalta runsaiden leväsiintymien takia. Nämä kohdat ovat 1 - 2 kilometrin päässä Emostensuolta purkautuvan Heinolan - Lonkarinjoen suusta Kyyveteen.

Merkittävää on myös tunnistaa se seikka, että järven pohjoisosasta Nykälän/ Pieksämäen suunnasta tulee 60 % (ELY:n selvitys) järven fosfori- ja typpivalumista. Tästä johtuen myös EU:n vesipuitedirektiivin mukaisessa vesienhoitosuunnitelmassa tämän alueen pintavesien laatu on pudotettu jo edellisellä EU:n vesipuitedirektiivin suunnittelukaudella (v. 2016 – 2021) tyydyttävälle tasolle. Tämä vesi virtaa suoraan Venetselälle, johon myös tulevat Emostensuon turvetuotannon virrat (Lonkarinjoki), jos toimintalupa myönnetään. Tämäkin on suuri uhka lisääntyvälle sinileväsiintymälle fosfori, typen ja lisääntyvän kiintoaine/humuksen kohdatessa. Alue on myös tuuliherkkää pohjois – eteläsuunnan pitkien vesialueiden myötä. Humuksen, fosforin ja typen kohtaaminen on selviö. On myös tunnistettava, että Lonkarinjoen suu ja koko satamasta lähtevä ranta kirkonkylän niemeen saakka on erittäin matalaa; kahlausaluetta paljon ja siitä eteenpäin hyvin matalaa viralliselle veneväylälle saakka.

Turveteollisuuden ongelmia voidaan jo nykytilanteessa selvittää tutkimustuloksilla. Kuitenkin alueella pysyvästi ja vapaa-aikaansa viettävien toimesta kaikkein havainnollisinta ovat aistivaraiset reaaliaikaiset havainnot: Haukivuoren alueen vedet ovat olleet aikaisemmin kirkasvetisiä ja osin hiekkapohjaisia. Kaikkialla, missä turveteollisuutta on käynnistetty, humus- ja kiintoaine on vallannut lähijärvet ja pilannut eri tasoisesti pintaveden laadun ja sitä myötä uintivedet, virkistyskäytön ja yleensä paikallis- ja vapaa-ajanasukkaiden rannat. Korostamme: Kaikissa tapauksissa!

Tästä kertovat osin myös ne 294 alueen tai vaikutusalueen asukasta, jotka kirjoittivat nimensä Pelastetaan Savon Veet ry:n muutoksenhaku ja valituskirjelmään keväällä 2018. Heillä on täysi kuva turveteollisuuden käytännön tilanteesta. On myös korostettava, että Emostensuon virtaamien jokien ympärillä on lähes 20 taloutta ja kirkonkylän alueen Lonkarinjoen suun vaikutusalueella on rakennettu, asuttu alue, noin 300 taloutta. Alue on pitkällä tähtäimellä kaupungin toimesta suunniteltu lisäkaavoitettavaksi erinomaisen ranta-asutusalueena. Jos turvejäte Emostensuolta virtaa rantaan, suunnitelmia ei toteuteta. Alue ja joen suu kuuluu Haukivuoren kirkonkyläkeskustaan.

Näitä aistivaraishavaintoja tukevat vielä https://www.abressit.com/allekirjoitukset/ei_turvetuotantoa_haukivuoren_emostensuolle/start/330, 338 nimen ja osin kommentein varustetut allekirjoitukset pääsääntöisesti nimellä tai anonyymeinä.

Viimeisin, 338, Merja Nenosen, viesti kuvaa hyvin yhteenvedon omaisesti edellä olevaa perustelua ja täällä asuvien tai vapaa-aikaansa viettävien näkemystä ja asioiden todellista tilaa sekä turvetuotannosta muodostunutta mielikuvaa!

”Luvanhakemisvaiheessa tehdään kauniita lupauksia jäteveden huolellisesta käsittelystä ja vakuutetaan ettei ympäristöhaittoja tule, mutta onko yhtään esimerkkiä, että lupaukset olisivat toteutuneet, kun tuotanto on käynnistynyt. Miksi Suomen maaseutu, sen luonto ja vakituisten sekä kesäasukkaiden elinympäristö halutaan ehdoin tahdoin pilata pitkälle tulevaisuuteen suhteellisen lyhytaikaisen taloudellisen edun vuoksi?”

Aluejohtokunnan osa jäsenistä, kuten kalastusalueen ja Pelastetaan Savot Veet ry:n edustajat seuraavat turveteollisuutta jatkuvasti maasto käynneillä, erityiskohteina kemikaliointijärjestelmät ja pintavalutuskentät, joita eniten on Kyyveden valuma-alueilla. Pintavalutuskenttien toteutus vaihtelee suuresti kaltevuuden (case Pyöreäsuo) ja reunavallien korkeuden osalta. Kaltevuus ja

pintavalutuskenttien ongelmat tulevat esiin laajasti keväisin ja rankkasateiden jälkeen, johon myös paikalliset tiedotusvälineet (mm. Länsi-Savo, Haukivuoren Seutu) ovat artikkeleillaan kiinnittäneet huomiota.

Todetaan sekin, että jokainen toimiva turvesuo on toimestamme useaan kertaan läpikäyty. Siksi täällä on muun muassa valtakunnallisestikin tapauksistamme käytettyä kuva- ja videomateriaalia sekä laajat kokemukset turvetuotannon hoidon tasosta ja ongelmista. Tiedämme kokemuseräisesti, mistä kirjoitamme ja puhumme!

ELY valvovana viranomaisena, VAPO tai heidän alihankkijansa eivät juuri koskaan ensin reagoi ongelmiin (pintavalutuskenttien reunojen pettämissiin, ylitse vuotoihin, vesien ojien vääriin virtaamiin jne...), vaan ne täytyy kansalaisvalvontatoimin seurata ja havaita. Sitä kuvaa mm. liite nro 1 yhteenveto. Vapo ja ELY ovat itse olleet keräämässä näitä tietoja yli 10-vuotta, mutta niihin ei ole reagoitu, ennen kuin paikallisen yo. yhteisöjen edustajat ne havaitsivat. Yleensä ongelmahavaintojenkin jälkeen reagointi on heidän puolellaan hyvin vaikeaa tai lähdetään ongelmien vähättelyyn ja kiistämiseen. Tämä asenne kertoo asioiden todellisuudesta, omavalvontajärjestelmän ongelmista ja jopa vastuun laiminlyönneistä. Näistä ongelmatapauksista on kuvamateriaalia Pelastetaan Savon Veet ry:n vastavalituksessa, joten tätä historiaa emme nyt täydennä omilla kuvaliitteillä.

On huomioitava, että metsäojitus ja maatalous ovat myös vesistöongelmien aiheuttaja. Laajan suoalueiden omaavat alueet Haukivuoren pitäjän sisällä, joita on ojitettu ja pohjoisen alueen maatalous (fosfori ja typpi) vaikuttavat siihen, että veden haittakuormitus on yhteensä aivan liian korkea. Siksi aluejohtokunnan selvä ja perusteltu strateginen näkemys on, että turvelupia ei voi enää hyväksyä Kyyveden valuma-alueille, ennen kuin järveen liittyvät pintavesien puhdistustoimet voitaisiin käynnistää ilman lisäkuormituksia ja saada koko järvalueen vesi vähintään hyvä -tasolle. Vesien hoidon johtoryhmä, Kyyveden vesistöjen ja kalaston kunnon hoitamiseksi, vastaa kehitystoimista, mutta toiminnalla ei ole käytännön perusteita, jos lisälupia turvetuotannon toiminnalle myönnetään.

Turvekuormitukseen on lisättävä turvetuotannosta poistetut alueet, jotka ovat pääsääntöisesti maatalouden käytössä. Viimeisten tutkimusten mukaan (tutkijan esitys 15.6. Hauki-Hallissa) ne ovat osin vielä ongelmallisimpia kuin itse turvetuotanto. Nämä rasittavat myös Kyyveden valumakuormitusta.

Haluamme vielä korostaa, että Mikkelin kaupungin ympäristölautakunta ja kaupungin ympäristösuojelu- ja terveydensuojeluviranomainen esittivät, että turvelupaa ei myönnetä. Itä-Suomen aluehallintoviraston esittelevä ympäristöneuvos Antti Ylitalo esitti myös täysin perustein eriävän mielipiteen ko. luvan myöntämiseksi. Tuemme ja yhdymme perustellusti ko. tahojen vaatimukseen turveluvan epäämisestä.

Kyyveden tila ei kestä tätä turvelupaa, koska sen valumat tulevat strategisesti Haukivuoren asumisen- ja vesistöalueen ykkösalueelle. Varmaa on, että tuotannon haittavaikutukset, jo suon sijainti 25 metrin Kyyveden pinnan yläpuolella, tulevat pilaamaan suhteellisen hyvän hiekkaranta-alueen, tärkeän väestön asumis- ja virkistysalueen sekä potentiaalisen kalojen kutu- ja esiintymisalueen. Tällainen korkeusero kevätsateiden lumien sulamisen aikaan ja yleensä sadekausina arviomme mukaan saa voimakkaat jokien laskuvirtaukset aikaiseksi.

VAADIMME EDELLEEN 30.3.2018 MUUTOKSENHAKUUMME JA VALITUKSEEMME SEKÄ TÄHÄN VASTASELITYKSEEN JA TÄYDENNYSSOSAAN VEDOTEN, ETTEI

EMOSTENSUOLLE MYÖNNETÄ LUPAA TURPEEN OTTOON JA ETTÄ AVI:N JO MYÖNTÄMÄ LUPA EVÄTÄÄN.

Kunnioittavasti

HAUKIVUOREN ALUEJOHTOKUNTA

Leo Laukkanen
Kauppaneuvos
Aluejohtokunnan puheenjohtaja
Kyyveden vesienhoidon johtoryhmän vpj.

Minna Saloviin
Lehtori
Aluejohtokunnan jäsen
Vesiasioiden 2. vastaava

LIITTEET:

- Liite 1: Ropolan- ja Viransuo pH- ja Fe-tilastot v. 2005 – 2015 (Vapo/ELY-yhteenveto)
- Liite 2: Kyyveden paikallis- ja vapaa-ajanasukkaiden sinilevypalaute otantaa
- Liite 3: Mikkelin Seudun ympäristöpalvelun 25.7.2018 sinilevätiedote

TIEDOKSI:

30.3.2018 muutoksenhaku ja valitus

13.8.2018 vastaselitys ja täydennysosa

- Mikkelin kaupunginhallitus
- Mikkelin seudun ympäristölautakunta
- Kaupunginjohtaja Timo Halonen
- Ympäristöpalvelujen johtaja Maria Närhinen
- Haukivuoren aluejohtokunta